ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Β΄ ΤΑΞΗΣ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΕΜΠΤΗ 24 ΙΟΥΝΙΟΥ 1999
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ :
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Κείμενο από το πρωτότυπο (στ.471-490)

ΧΟΡΟΣ

Δηλοῖ τὸ γέννημ' ὠμὸν ἐξ ὠμοῦ πατρὸς 471
τῆς παιδὸς· εἴκειν δ'οὐκ ἐπίσταται κακοῖς.

ΚΡΕΩΝ

'Αλλ' ἴσθι τοι τὰ σκλήρ' ἄγαν φρονήματα
πίπτειν μάλιστα, καὶ τὸν ἐγκρατέστατον
σίδηρον ὀπτὸν ἐκ πυρὸς περισκελῆ 475
θραυσθέντα καὶ ῥαγέντα πλεῖστ' ἂν εἰσίδοις.
Σμικρῷ χαλινῷ δ' οἶδα τοὺς θυμουμένους
ἵππους καταρτυθέντας· οὐ γὰρ ἐκπέλει
φρονεῖν μέγ' ὅστις δοῦλός ἐστι τῶν πέλας.
Αὕτη δ' ὑβρίζειν μὲν τότ' ἐξηπίστατο, 480
νόμους ὑπερβαίνουσα τοὺς προκειμένους
ὕβρις δ', ἐπεὶ δέδρακεν, ἥδε δευτέρα,
τούτοις ἐπαυχεῖν καὶ δεδρακυῖαν γελᾶν.
Ἦ νῦν ἐγὼ μὲν οὐκ ἀνήρ, αὕτη δ' ἀνήρ,
εἰ ταῦτ' ἀνατὶ τῇδε κείσεται κράτη. 485
Ἀλλ' εἴτ' ἀδελφῆς εἴθ' ὁμαιμονεστέρα
τοῦ παντὸς ἡμῖν Ζηνὸς Ἑρκείου κυρεῖ,
αὐτή τε χἠ ξύναιμος οὐκ ἀλύξετον
μόρου κακίστου· καὶ γὰρ οὖν κείνην ἴσον
ἐπαιτιῶμαι τοῦδε βουλεῦσαι τάφου. 490

Α. Από το απόσπασμα που σας δίνεται να μεταφράσετε στο τετράδιό σας τους στίχους 473 - 481 («’Αλλ’ ἴσθι τοι . . . . . .τοὺς προκειμένους·»).

Μονάδες 30

Β. Να γράψετε στο τετράδιό σας τις απαντήσεις των παρακάτω ερωτήσεων:

α.1. «Το **ήθος** δηλώνει τον χαρακτήρα του τραγικού ήρωα, τον ψυχικό του κόσμο, τις σκέψεις και τον τρόπο με τον οποίο αντιδρά σε κάθε περίπτωση». Ποιο είναι το ήθος του Κρέοντα, όπως προκύπτει από τους στίχους 473-490;

Μονάδες 10

α.2. Να σχολιάσετε με συντομία το περιεχόμενο των στίχων 484-485.

Μονάδες 10

β. Ποιες βασικές αρχές διακυβέρνησης διακηρύσσει ο Κρέων στις προγραμματικές δηλώσεις του στους παρακάτω στίχους (178-191) και σε ποια σχέση βρίσκονται αυτές με τη στάση του απέναντι στην Αντιγόνη, όπως η στάση αυτή φαίνεται στους στίχους 486-489.

Στίχοι 178-191:

Για μένα, όποιος καθοδηγεί μια πόλη

και δε φτάνει στις καλύτερες δυνατές αποφάσεις
αλλά φοβάται καταπίνοντας τη γλώσσα του,
είναι φαύλος ηγέτης και τώρα και παντού.
Κι όποιος απ' την πατρίδα του το φίλο
προτιμά, τον έχω για μηδενικό.
Εγώ-μάρτυρας ο θεός ο παντεπόπτης-
ούτε θα σιωπούσα βλέποντας τη συμφορά
την πόλη να σιμώνει αντί τη σωτηρία
ούτε φίλο μου θα 'κανα της χώρας τον εχθρό,
γιατί το ξέρω πως είναι μοναδικό σωσίβιο
και μόνο πάνω στης πόλης το σκαρί,
ορθό σαν πλέει, δημιουργούμε τις φιλίες μας.
Εγώ με τέτοιους νόμους του κράτους την ισχύ
θ'αυξήσω.

Μονάδες 10

γ. Ποιες καινοτομίες προώθησε ο Σοφοκλής στην τραγωδία;

Μονάδες 10

δ.1. Να γράψετε δύο ομόρριζα (είτε της αρχαίας είτε της νέας ελληνικής γλώσσας· είτε απλά είτε σύνθετα) για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:

(1)*βουλεῦσαι* (4)*νόμους*
(2)*παιδός* (5)*πίπτειν*
(3)*ἀνήρ*

Μονάδες 5

δ.2. Να βρείτε τις λέξεις του πρωτοτύπου κειμένου (στ. 471-490) που έχουν ετυμολογική συγγένεια με τις παρακάτω λέξεις:

(1)επιστήμη (3)δράση (5) διάβαση
(2)δήλωση (4)αιτία

Μονάδες 5

Σημείωση: Στις ερωτήσεις **δ.1.** και **δ.2.** να γράψετε στο τετράδιό σας τους αριθμούς των λέξεων που σας δίνονται και δίπλα τη λέξη ή τις λέξεις που ζητούνται.

ε.1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη δοτική ενικού των λέξεων:
ἀνήρ, πατρός, ὕβρις, παντός, ἵππους.

Μονάδες 5

ε.2. *φρονεῖν, πίπτειν, εἰσίδοις, ἐστί, βουλεῦσαι:*
Να γράψετε στο τετράδιό σας το δεύτερο ενικό πρόσωπο οριστικής στο χρόνο και τη φωνή που βρίσκονται οι ανωτέρω τύποι.

Μονάδες 5

στ. Να χαρακτηρίσετε συντακτικώς τις λέξεις:
πίπτειν (στ. 474), μάλιστα (στ. 474), ἐγκρατέστατον (στ. 474),
καταρτυθέντας (στ. 478), ὅστις (στ. 479).

Μονάδες 10